

Assessing the Organizational Entrepreneurship Behavior of Public Librarians: A Case Study of Public Libraries in Khuzestan Province

Razieh Farshid¹, Somayeh Jafari Baghiabadi², Khadijeh Kalhori³

DOI: 10.22034/popsci.2021.285375.1089

Abstract

The purpose of this study is to assess the organizational entrepreneurial behavior of librarians in public libraries in Khuzestan province. The present research is an applied research and is conducted by survey method. All librarians of Khuzestan province's public libraries are our research's statistical population. The research tool is the standard questionnaire of Zampatkis and Mustakis version 2007. Finally, 114 completed questionnaires were analyzed using SPSS software. Findings showed that librarians of Khuzestan province's public libraries have entrepreneurial behavior and there is a significant relationship between the characteristics of entrepreneurial behavior of the librarians in and their major.

The existence of a significant key relationship between the major field and entrepreneurial behavior of librarians has added value for the librarianship profession and its professionals. Public libraries contribute to the advancement of technology-driven perspectives and the knowledge-based economy by providing programs to promote entrepreneurship and innovation and to become technology centers and create opportunities to encourage creative production. By embracing these roles and functions, libraries not only enable their users to participate in a knowledge-based society and economy, but also provide their services as a clear representation of intelligence, creativity and competition. Attention to public libraries as one of the components of society and knowledge-based economy in the findings of the present study, as well as the study of influential variables on entrepreneurial behavior are the innovations of this study.

Keywords: Entrepreneurship, Knowledge-Based Economy, Public Libraries, Librarians, Public Libraries of Iran.

---

1. PhD Student in Information Science and Knowledge of Kharazmi University (raziieh.farshid@gmail.com)

2. PhD Student in Information and Knowledge Management, University of Tehran (Corresponding Author) (jafar.somayyeh@gmail.com)

3. Master of Information Science and Knowledge, Islamic Azad University, Ahvaz Research Sciences Branch, Public Library Librarian (kh.kalhor.ketabdari@gmail.com)

سنجش رفتار کارآفرینی سازمانی کتابداران کتابخانه‌های عمومی: مورد مطالعه کتابخانه-

های عمومی استان خوزستان

راضیه فرشید^۱، سمیه جعفری باقی‌آبادی^۲، خدیجه کلهری^۳

DOI: 10.22034/popsci.2021.285375.1089

نوع مقاله: علمی- ترویجی تاریخ ارسال: ۱۳۹۹/۰۵/۲۷ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۹/۰۳

چکیده

هدف این پژوهش، سنجش رفتار کارآفرینی سازمانی کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان است. پژوهش حاضر از نوع کاربردی و به روش پیمایشی است. جامعه آماری آن، تمامی کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان است. ابزار پژوهش پرسشنامه استاندارد زامپاتکیس^۴ و مستاکیس^۵ نسخه ۲۰۰۷ است که در نهایت ۱۱۴ پرسش‌نامه تکمیل شده با استفاده از نرم افزار اس پی اس اس^۶ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. یافته‌ها نشان داد کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان دارای رفتار کارآفرینانه هستند و میان ویژگی‌های رفتار کارآفرینی این گروه و رشته تحصیلی آن‌ها رابطه معناداری وجود دارد. وجود رابطه کلیدی معنادار میان رشته تحصیلی و رفتار کارآفرینی کتابداران، برای حرفه کتابداری و متخصصان آن دارای ارزش افزوده است. کتابخانه‌های عمومی با ارائه برنامه‌های ترویج کارآفرینی و نوآوری و تبدیل شدن به مراکز فناوری و ایجاد زمینه برای تشویق تولید خلاق در پیشرفت چشم‌اندازهای فناوری محور و اقتصاد دانش‌بنیان مشارکت می‌کنند. با پذیرش این نقش‌ها و کارکردها، کتابخانه‌ها نه تنها کاربران خود را توانا و قادر به شرکت در یک جامعه و اقتصاد دانش‌بنیان می‌سازند، بلکه آن‌ها خدماتشان را به منزله نمود واضحی از تصویر هوشمندی، خلاقیت و رقابتی عرضه می‌کنند. توجه به کتابخانه‌های عمومی به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های جامعه و اقتصاد دانش‌بنیان در تحلیل‌ها و نتایج پژوهش حاضر و همچنین مطالعه متغیرهای تأثیرگذار بر رفتار کارآفرینی از موارد نوآوری این پژوهش است

کلیدواژه‌ها: کارآفرینی، اقتصاد دانش‌بنیان، کتابخانه‌های عمومی، کتابداران، نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور.

۱. دانشجوی دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه خوارزمی (razieh.farshid@gmail.com)

۲. دانشجوی دکتری مدیریت اطلاعات و دانش دانشگاه تهران (نویسنده مسئول) (jafar.somayyeh@gmail.com)

۳. کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات اهواز، کتابدار کتابخانه عمومی

(kh.kalhor.ketabdari@gmail.com)

4. Zampatkis

5. Mostakis

6. SPSS

در عصر حاضر، دسترسی به اطلاعات و دانش تا آنجایی حیاتی و ضروری بوده که اطلاعات و دانش به عنوان پنجمین عامل تولید و رشد اقتصادی و بهره‌وری شناخته شده است (Onu, 2005). کتابخانه عمومی، با فراهم آوردن حوزه‌های وسیعی از اطلاعات، دانش و اخیراً فناوری، می‌تواند کارکردهای گوناگونی داشته باشد و نقش‌های مختلفی ایفا کند. در رهنمودهای بین‌المللی بر کارکرد اجتماعی این کتابخانه‌ها در کنار کارکردهای آموزش و یادگیری مادام‌العمر، اشاعه اطلاعات و دانش و بستری جهت ترویج فناوری اطلاعات و ارتباطات تأکید گردیده است (IFLA, 2018)؛ مؤلفه‌هایی که یک جامعه دانش‌بنیان برای دستیابی به اقتصاد دانش‌بنیان، نیز بر آن تأکید دارد. در اقتصاد دانش‌بنیان که بطور مستقیم بر پایه تولید، توزیع و استفاده از اطلاعات و دانش بنا شده به تأثیر اطلاعات، دانش، فناوری و آموزش بر عملکرد اقتصادی توجه ویژه می‌شود. یکی از راهبردهایی که آثار مثبتی برای بسیاری از کشورهای توسعه یافته مبتنی بر اقتصاد دانش‌بنیان نیز به همراه داشته، استفاده از ظرفیت کتابخانه‌های عمومی بوده است. از سوی دیگر کتابخانه‌ها در عصر دانشی اخیر به مثابه یک پلتفرم به منزله یک محیط‌زیرساختی، فناوری توزیع مجدد یا گره‌هایی در یک شبکه، پیوند مردم به به یکدیگر و اطلاعات و خدمات در نظر گرفته می‌شوند که از طریق این اتصال، دانش را به نوعی از ارزش، اعم از اجتماعی یا اقتصادی، فردی یا جمعی، ابزاری یا خلاقانه ترجمه می‌کنند؛ همچنین آنها در طرح‌های بزرگ توسعه مجدد شهری با هدف ارتقای مراکز شهری، حمایت از مشاغل در اقتصاد دیجیتال و کمک به انتقال جوامع به سوی آینده دیجیتال نقش دارند (وصفی و همکاران، ۱۳۹۸). بنابراین در یک اقتصاد دانش‌بنیان، موفقیت کتابخانه‌های عمومی به منزله مراکزی که دارای چشم‌اندازهای فرهنگی، اجتماعی، آموزشی و اطلاع‌رسانی است در گرو انجام خدماتی است که اطلاعات، دانش و فناوری را به روش‌های مختلف در دسترس عموم افراد قرار دهد. این خدمات، چالش‌های مهمی را پیش روی کتابخانه‌های عمومی قرار می‌دهد و پاسخ آنها به این چالش‌ها ادامه حیات این کتابخانه‌ها را مشخص و معین خواهد کرد. به بیان دیگر در چند دهه گذشته تحول فناوری باعث تغییرات درخور توجهی در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی شده است. رونق فناوری اطلاعات و به دنبال آن تغییر در انتظارات مشتریان، از یک سو کتابداران را ملزم به تغییر و

ارزیابی روش‌های ارائه خدمات سنتی در کتابخانه‌ها کرده و از سوی دیگر، کتابخانه‌ها با تغییرات ناشی از رکود اقتصادی دچار کاهش بودجه و امکانات شده‌اند. مدیران کتابخانه‌ها نیز برای همگام شدن با تحول فناوری راهی جز ارائه خدمات و ایده‌های جدید ندارند (Howard, 2018). در این شرایط کتابداران باید میان ارائه خدمات سنتی و ارائه خدمات جدید تعادل برقرار کنند (زوارقی، ۱۳۹۱؛ Smith, 2018).

بی‌شک کتابخانه‌های عمومی به عنوان یکی از مراکز مهم اطلاع‌رسانی در تهیه و تأمین اطلاعات مورد نیاز جامعه، ارتقای آموزش و فرهنگ نقشی مهم دارند. اما آنچه مهم‌تر است این است که کتابخانه‌های عمومی از لحاظ کمی و کیفی توان پاسخ‌گویی به نیازهای مراجعان خود را داشته باشند (محمدیگی و حسن‌زاده، ۱۳۸۸).

کتابخانه عمومی در عصر حاضر تبدیل به یک دارایی شهری^۱ مهم برای شناسایی فرصت‌ها و چالش‌های یک فرهنگ دیجیتال در حال ظهور و انتقال به یک اقتصاد دانش^۲ شده است. آن-ها مکان‌هایی هستند که می‌توانند انتظارات، شیوه‌ها و لذت‌های نسل جدیدی از کاربران را متمایل به «شخصی‌سازی و تعامل^۳» نمایند (Holmberg et al., 2009). همچنین کتابخانه‌ها با تکیه بر دولت‌ها به حمایت از افرادی که به طور دیجیتالی محروم شده‌اند - کسانی که دسترسی به فناوری‌ها و سواد پایه که برای حضور در جامعه به عنوان یک شهروند ضروری است، ندارند - می‌پردازند (Jaeger et al., 2012) و آنها به طور فزاینده‌ای خود را در موقعیتی به عنوان مراکز نوآوری اقتصاد جدید^۴، در حمایت از فعالیت‌های کارآفرینی^۵ و مهارت‌های مورد نیاز برای پیشرفت در یک آینده دیجیتال قرار می‌دهند. همانطور که رسانه‌های شبکه‌ای^۶ جدید تولید محتوا را برای مردم آسان‌تر و ارزان‌تر می‌سازد، کتابخانه‌ها از افراد حمایت می‌کنند تا سرگرمی‌های خود را به شرکت‌های تجاری^۷ تبدیل کنند. در مقابل، کتابخانه‌ها با میزبانی فضاهای ساخت وسایل^۸، فضاهای کاری مشترک^۹ و

1. Civic asset
2. Knowledge economy
3. Customization and interactivity
4. Innovation hubs of the new economy
5. Entrepreneurial activity
6. Networked media
7. Commercial enterprises
8. Hosting makerspaces
9. Coworking spaces

ملاقات‌های خصوصی و دوستانه^۱، شبکه‌سازی اجتماعی^۲ را که از طریق آن متخصصان مستقل و نویسندگان آزاد، جوامع اجتماعی و خلاق را تشکیل می‌دهند تسهیل می‌کنند.

بنابراین یکی از سازمان‌های مشوق و مؤثر بر توسعه کارآفرینی، کتابخانه‌های عمومی هستند. کارآفرینی در کتابخانه‌ها می‌تواند فرصت‌های جدیدی را برای کتابداران فراهم کند تا از مزایای ناشی از آن برای پیشرفت و توسعه همه جانبه بهره‌مند شوند. هر چند ایده اولیه درباره مفهوم کارآفرینی در کتابخانه‌ها به دهه ۱۹۸۰ برمی‌گردد، اما استفاده از چارچوب و مفهوم کارآفرینی از سال ۱۹۸۷ به طور گسترده در پژوهش‌های کتابداری رواج یافت (White, 1988). کارآفرینی که به مفهوم کشف و بهره‌برداری از فرصت‌ها به منظور ارزش‌آفرینی در حوزه‌های مختلف اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی جامعه است، پایه و اساس توسعه همه-جانبه است. از دلایل مهم برای ضرورت توجه به مقوله کارآفرینی تولید ثروت، توسعه فناوری و اشتغال مولد و توسعه اقتصاد دانش‌بنیان است که در دهه‌های اخیر نیز کارآفرینی به عنوان راهکاری برای اشتغال‌زایی مطرح شده است. بنابراین، توجه به کارآفرینی و تشویق و تربیت افرادی که توانایی‌ها و مهارت‌های لازم را برای راه‌اندازی یک کسب و کار مناسب دارند، می‌تواند توسط سازمان‌های دانایی محور نظیر کتابخانه‌ها و مراکز اطلاعاتی به عنوان مراکز گردآوری و اشاعه اطلاعات حمایت و دنبال شود. کتابخانه‌ها به عنوان مؤسسات خدماتی که در دسترس همگان است، نقش مهمی در جمع‌آوری، سازماندهی، بهره‌برداری از اطلاعات و همچنین دسترسی به منابع اطلاعاتی برعهده دارند (Sanchez-Marti, 2018). بر این اساس، کتابداران باید با استفاده از راهبردها و مهارت‌های نوین برای دگرگونی و بقا در دنیای اطلاعات بتوانند خدمات کارآفرینی را ترویج و اشاعه کنند. کتابخانه‌ها می‌توانند در قالب انواع خدمات اطلاعاتی، آموزشی، مشاوره با کارآفرینی و انجام آن ارتباط داشته باشند (کاظمی، ۱۳۹۸). بنابراین در دنیای متحول امروز، کتابداران بایستی در مقابله با تغییرات، راهکارهایی را اتخاذ کنند و به جای منفعل بودن نقش فعالانه به خود گیرند.

در عصر حاضر سازمان‌های کارآفرین پرچم‌دار مسیر تازه‌ای هستند که سازمان‌های متعارف و سنتی در پی آن روان می‌شوند و رفتار خود را با هنجارهای جدید سازگار می‌نمایند.

-
1. Meetups
  2. Social networking

کتابخانه‌های عمومی که بنابر رسالت اصلی خود داعیه ارائه خدمات اطلاعاتی با کیفیت بالا و متناسب با پارادایم‌های غالب زمان را دارند باید کارآفرینی را به عنوان رویکردی نو مورد توجه قرار دهند و برای تحقق این امر به سنجش رفتار کارآفرینانه کارکنان خود که یکی از مهم‌ترین رویکردها در مطالعه کارآفرینی سازمانی است، بیش از پیش بپردازند. کتابخانه‌های عمومی سازمان‌های مردم‌نهادی هستند که همواره از تحولات جامعه تأثیر پذیرفته‌اند و تلاش نموده‌اند خود را متناسب با تحولات گسترده‌ای که در حوزه علم و فناوری، و ساختارهای اجتماعی جوامع مختلف روی می‌دهد، سازگار نمایند تا بتوانند نقش مؤثر خود را در رسالت مهمی که برعهده دارند، به‌درستی ایفا نمایند. در این راستا، کارآفرینی از مفاهیم کلیدی است که می‌تواند به کتابخانه‌های عمومی در ایجاد تغییرات مثبت و خدمت بهتر به جامعه کمک نماید؛ کتابداران کتابخانه‌های عمومی به عنوان مهم‌ترین نیروی انسانی تأثیرگذار در فرایند رفتار اطلاعاتی و ارزش‌آفرینی سازمانی در کتابخانه‌ها محسوب می‌شوند و از آنجایی که مهم‌ترین رکن فرایند کارآفرینی سازمانی، کارکنان آن سازمان هستند، یکی از نیازهای مبرم برای به فعلیت رساندن این قابلیت‌ها، توجه به رفتار کارآفرینانه کارکنان است (اسدنیا و همکاران، ۱۳۹۵).

بنابراین با توجه به ویژگی‌های عصر حاضر و تغییر در ویژگی‌ها و نیازهای کاربران کتابخانه‌های عمومی از یک سو و وضعیت گذشته و حال کتابخانه‌های عمومی کشور و کتابداران آن‌ها با توجه به پژوهش‌های انجام شده از سوی دیگر، فقدان برنامه‌ای جامع و فراگیر برای حل معضل گسترش خلاقیت و کارآفرینی و ایجاد اشتغال و استفاده از توانمندی‌های این قشر از جامعه در راستای ترویج و توسعه کارآفرینی و نوآوری کاملاً احساس می‌شود. بنابراین در چنین شرایطی پرورش کتابدارانی کارآفرین و خلاق که پیوسته بتوانند خود را با دنیای جدید هماهنگ و سازگار کنند، ضروری به نظر می‌رسد. در این راستا در مرحله ابتدایی بررسی و ارزیابی اولیه توانمندی‌های کارآفرینی کتابداران و در مرحله بعد بهبود و تقویت این توانمندی‌ها در محیط‌های کاری و سازمانی به ویژه در کتابخانه‌ها، می‌تواند مزایای زیادی برای جامعه حرفه‌ای کتابداری و اطلاع‌رسانی در پی داشته باشد. بنابراین پژوهش حاضر با هدف سنجش قابلیت‌های کارآفرینی کتابداران استان خوزستان سعی در پاسخ به پرسش‌های زیر دارد:

- آیا در میان کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان رفتار کارآفرینانه مشاهده می‌شود؟

- آیا میان قابلیت‌های کارآفرینی و جنسیت کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان رابطه معناداری وجود دارد؟

- آیا میان قابلیت‌های کارآفرینی و سابقه کار کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان رابطه معناداری وجود دارد؟

- آیا میان قابلیت‌های کارآفرینی و مدرک (رشته) تحصیلی کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان رابطه معناداری وجود دارد؟

پیشینه پژوهش

کارآفرینی یک پدیده اجتماعی، اقتصادی و چند بعدی است و کشورهای مختلف با اهداف متفاوتی به کارآفرینی و توسعه فعالیت‌های کارآفرینانه می‌پردازند. شخص یا اشخاصی که از طریق ایجاد یا توسعه فعالیت اقتصادی یا اجتماعی به وسیله شناسایی و ارزیابی و بهره‌برداری از محصولات، خدمات و بازارهای جدید، در جست‌وجوی ایجاد ارزش هستند کارآفرین نامیده می‌شوند (زالی و همکاران، ۱۳۸۹). محققین عموماً فرد کارآفرین را به سه نوع کارآفرین فردی یا مستقل، کارآفرین سازمانی یا درون سازمانی، و کارآفرین شرکتی دسته‌بندی می‌کنند.

تاکنون تعاریف متعددی از واژه کارآفرینی مطرح شده است، اما به نظر می‌رسد هنوز تعریفی جامع‌تر و کامل‌تر از تعبیر شومپتر^۱ در ادبیات مربوط به این واژه ارائه نشده باشد. وی نوآوری را استفاده از ریسک اختراع برای ایجاد یک محصول یا خدمت تجاری می‌داند. به نظر وی نوآوری عامل اصلی ثروت و ایجاد تقاضاست؛ بنابراین کارآفرینان مدیر یا مالکانی هستند که با راه‌اندازی یک واحد تولیدی-تجاری از اختراع بهره‌برداری می‌کنند (استادزاده، ۱۳۸۲)؛ شومپتر نوآوری را ملاک کارآفرینی می‌داند که همراه با ظهور کارآفرینان جدید یک‌سری از کارآفرینان موجود با شکست مواجه و از گردونه اقتصاد خارج می‌شوند. وی نام این چرخه را «تخریب خلاق»^۲ نامید و کارآفرینی را ارائه محصول یا خدمات جدید، ایجاد

1. Schumpeter
2. Creative Destruction

روش و فرایند تولید جدید، گشایش و ایجاد بازار جدید، یافتن منابع و مواد اولیه جدید و ایجاد تشکیلات و ساختار نوین در صنعت می‌دانست (احمدپور داریانی، ۱۳۷۷). بنابراین می‌توان انواع فعالیت‌های مربوط به راه‌اندازی و یا مدیریت کسب و کار جدید که می‌تواند به تنهایی یا به کمک دیگران انجام گیرد را جزو فعالیت‌های کارآفرینانه به شمار آورد. ویژگی‌های متعددی از کارآفرینان توسط محققان و صاحب‌نظران ارائه شده است. استونر و همکاران (۱۹۹۸) بر این باورند که نیاز به کسب موفقیت، مرکز کنترل درونی (اعتقاد به اینکه شخص، خود کنترل امور زندگی و کاری خود را در دست دارد)، خطرپذیری، تحمل ابهام (ناشی از انجام کارهایی برای بار اول) و شایستگی‌های خاص (بصیرت تحلیل‌گرانه از بازار، توانایی مدیریتی، دستیابی به سرمایه و ارتباطات شخصی قوی) از جمله ویژگی‌های کارآفرینان به‌شمار می‌روند (Stoner et al., 1998؛ به نقل از سلمانی زاده، ۱۳۸۸؛ احمدپور، ۱۳۷۸).

کارآفرینی، فرایندی است که از عناصر مختلفی تشکیل شده است. این عناصر عبارت‌اند از:

۱. کارآفرین: کلیدی‌ترین جزء فرایند کارآفرینی بوده که به صورت آگاهانه تصمیم می‌گیرد کسب و کار مخاطره‌آمیز جدیدی را آغاز کند.
۲. فرصت: فرصت‌های زیادی در جامعه برای کسب و کار وجود دارد؛ ولی کارآفرین با تجربه و تحلیل و شناسایی موقعیت‌های بازار، فرصت‌هایی را که از ظرفیت بالایی برخوردارند، برای شروع کسب و کار خود برمی‌گزیند.
۳. ساختار: کارآفرین برای انجام کسب و کار خود باید مشخص سازد که در قالب چه نوع ساختاری (به صورت فردی، شراکتی، یا شرکتی) می‌خواهد فعالیت خود را آغاز کند.
۴. منابع: منابع مالی و انسانی شناسایی و حمایت سرمایه‌گذاران جلب می‌شود.
۵. راهبرد و برنامه کسب و کار: اهداف کلی، راهبردها و برنامه‌های تفصیلی کسب و کار تعیین می‌شوند (احمدپور داریانی و مقیمی، ۱۳۸۵).

احمدپور داریانی (۱۳۷۷) مدل‌های ارائه شده در خصوص کارآفرینی را به دو صورت رخدادی و فرایندی تقسیم نموده است. در مدل‌های رخدادی، یک واقعه سرعت‌زا همچون اخراج از کار، مهاجرت، بازنشستگی، آشنایی با فردی خاص و مواردی از این قبیل سبب

تأکید دارد. بنابراین در یک اقتصاد دانش‌بنیان، موفقیت کتابخانه‌های عمومی به منزله مراکزی که دارای چشم‌اندازهای فرهنگی، اجتماعی، آموزشی و اطلاع‌رسانی است در گرو انجام خدماتی است که اطلاعات، دانش و فناوری را به روش‌های مختلف در دسترس عموم افراد قرار دهد. این خدمات چالش‌های مهمی را پیش روی کتابخانه‌های عمومی قرار می‌دهد و پاسخ آنها به این چالش‌ها ادامه حیات این کتابخانه‌ها را مشخص و معین خواهد کرد. امروزه کتابخانه‌های معاصر با ارائه بسیاری از خدمات و نقش‌های جدید - حمایت از سواد دیجیتال و پر کردن شکاف دیجیتالی؛ تخصیص فضاها و برنامه‌های پرورش کارآفرینی و نوآوری؛ و تبدیل شدن به مراکز فناوری و ایجاد زمینه برای تشویق تولید خلاق - در پیشرفت چشم‌اندازهای فناوری‌محور و اقتصاد دانش‌بنیان مشارکت می‌کنند.

در پژوهشی پیمایشی، فلاح کردآبادی (۱۳۹۶) به بررسی وضعیت امکانات کتابخانه‌ای، و امکانات خدمات آموزشی و اطلاع‌رسانی در توسعه و ترویج کارآفرینی از دیدگاه مدیران و کتابداران کتابخانه‌های استان مازندران پرداخت. نتایج نشان داد امکانات خدمات آموزشی بالاتر از سطح متوسط بود و امکانات کتابخانه‌ای و امکانات اطلاع‌رسانی در سطح متوسط و بالاتر بود. اسدینیا و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهشی کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان زنجان را مورد بررسی قرار دادند؛ نتایج حاکی از آن بود که کتابداران دارای بینش استراتژیک کارآفرینانه هستند و فرهنگ سازمانی غالب در کتابخانه‌های عمومی زنجان فرهنگ کارآفرینانه است. چیدری و همکاران (۱۳۹۲) در مطالعه خود ارتباط مثبت و معناداری میان رفتار کارآفرینی کارکنان با متغیر دریافت حمایت محیطی سازمان گزارش دادند. همچنین علاوه بر آن اذعان داشتند که بین حمایت‌های محیطی سازمانی و رفتار کارآفرینانه کارکنان و سابقه شغلی آنها نیز رابطه مثبتی وجود دارد. زوارقی (۱۳۹۱) در پژوهشی تحت عنوان بررسی نقش و جایگاه کتابخانه‌های عمومی در توسعه فرهنگ کارآفرینی با تأکید بر ارائه تسهیلات و خدمات جدید در راستای تداوم بخشی به نهاد کتابخانه‌های عمومی به ارائه پیشنهادهایی عملی در راستای استفاده از ظرفیت‌های مغفول کتابخانه‌های عمومی در راستای توسعه فرهنگ کارآفرینی پرداخت. عربیون و همکاران (۱۳۹۰) تأثیر ساختار سازمانی بر گرایش کارآفرینانه کارکنان کتابخانه‌های پردیس‌های دانشگاه تهران را مورد بررسی قرار دادند. نتایج پژوهش آنها رابطه مثبت و معناداری بین ساختار سازمانی و گرایش کارآفرینانه

افراد سازمان، را نشان می‌دهد. طبرسا، احمدی‌زاد و اسماعیلی گیوی (۱۳۹۰) پژوهشی به منظور سنجش کارآفرینی سازمانی در نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور انجام دادند. نتایج پژوهش نشان داد کارآفرینی سازمانی، ساختار سازمانی، جو سازمانی و فرهنگ سازمانی نوآور در نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور در سطح مطلوبی قرار ندارد. طبرسا و همکاران (۱۳۸۹) در پژوهشی تأثیر فرهنگ کارآفرینانه بر خلاقیت و نوآوری در نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور را بررسی نمودند. نتایج به‌دست آمده حاکی از آن بود که فرهنگ سازمانی کارآفرینانه بر خلاقیت و نوآوری تأثیر مثبت و معناداری دارد. یافته‌های پژوهش رستگار هروی (۱۳۸۸) با هدف سنجش ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینی کتابداران نشان داد که میان ویژگی‌های شخصیتی توفیق طلبی، خلاقیت، ریسک‌پذیری، مرکز کنترل درونی و کارآفرینی کتابداران رابطه معناداری وجود دارد و میان تحمل ابهام و کارآفرینی کتابداران رابطه معناداری وجود ندارد. همچنین یافته‌های پژوهش نشان داد که بین سابقه کار، جنسیت، رشته تحصیلی و میزان تحصیلات کتابداران و میزان کارآفرینی آنان رابطه معناداری وجود دارد. لئونارد و کلمنتسون (۲۰۱۲) در پژوهش خود ارتباط بین کسب و کار کتابداران و ویژگی‌های کارآفرینی آنان را با استفاده از پرسشنامه و مصاحبه در ده دانشگاه ایالات متحده مورد بررسی قرار دادند؛ یافته‌ها نشان داد بین متغیر کارآفرینی با توجه به جنسیت، سابقه خدمت و فرهنگ سازمانی رابطه معناداری وجود دارد. هوارد^۱ (۲۰۰۴) پژوهشی تحت عنوان تأثیر توسعه قابلیت‌های کارآفرینی (استقلال‌طلبی، ریسک‌پذیری، انگیزه پیشرفت، کنترل درونی، اعتماد به نفس و خلاقیت) بر کارآفرینی دانش‌آموزان انجام داده است. نتایج پژوهش وی نشان داد که رابطه مستقیمی بین قابلیت‌ها و توانایی کارآفرینی افراد وجود دارد.

جمع‌بندی از پیشینه‌های مرتبط نشان می‌دهد که مطالعات انجام شده در ارتباط با رفتار و ویژگی‌های کارآفرینی کتابداران کتابخانه‌های عمومی در داخل کشور محدود به برخی استان‌ها بوده و با توجه به عواملی نظیر فرهنگ، زیرساخت‌ها و ظرفیت‌های متفاوت مناطق گوناگون در این زمینه به پژوهش‌های بیشتری از جمله سنجش رفتار کارآفرینی سازمانی کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان در عصر اقتصاد دانش‌بنیان نیاز است.

1. Howard

روش‌شناسی

این پژوهش از نظر هدف و نوع، کاربردی و از نظر شیوه گردآوری داده‌ها، به روش پیمایشی انجام شده است. به منظور گردآوری داده‌ها، از پرسشنامه استاندارد زامپاتکیس و موستاکیس^۱ نسخه ۲۰۰۷ استفاده گردید. از آنجایی که پرسش‌نامه مذکور در پژوهش‌هایی در داخل و خارج کشور مورد ارزیابی، تأیید و استفاده قرار گرفته است (مرزبان و همکاران، ۱۳۸۹؛ اسدنیا و همکاران، ۱۳۹۴؛ عبداللهی و میرموسوی، ۱۳۹۴؛ Zampatkis et. Al., 2009) بنابراین از روایی و پایایی لازم برخوردار است. جامعه آماری پژوهش را کلیه کارکنان کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان وابسته به نهاد کتابخانه‌های عمومی تشکیل می‌دهند که در زمان انجام این پژوهش تعداد کارکنان کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان ۳۷۰ نفر بوده و پرسشنامه از طریق اتوماسیون به تمامی آنها ارسال شد و در نهایت پس از حذف پرسش‌نامه‌های ناقص، تعداد ۱۱۴ پرسش‌نامه تکمیل شده به کمک نرم‌افزار اس‌ا‌پی اس اس^۲ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. لازم به توضیح است با توجه به تعداد بیشتر کتابخانه‌های عمومی و کتابداران متخصص استان خوزستان در زمان انجام پژوهش حاضر در مقایسه با سایر استان‌هایی که از جمعیت و امکانات نسبتاً مشابهی برخوردارند، استان فوق به عنوان جامعه پژوهش انتخاب گردید. برای تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و استنباطی شامل آزمون‌های تی تک نمونه‌ای و همبستگی پیرسون و اسپیرمن استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

اطلاعات مربوط به ویژگی‌های جمعیت‌شناختی کتابداران استان خوزستان که در پژوهش حاضر شرکت کرده‌اند در جدول ۱ آمده است.

جدول ۱. اطلاعات جمعیت‌شناختی کتابداران

متغیر	دامنه متغیر	فراوانی	درصد
جنسیت	مرد	۲۵	۳۲
	زن	۸۹	۷۸

1. Zampatkis and Mostakis standard questionnaire
2. SPSS

۱۰۰	۱۱۴	کل	
۰	۰	دیپلم	تحصیلات
۰/۰۸	۱	کاردانی	
۶۷/۵	۷۷	لیسانس	
۳۱/۵	۳۶	فوق لیسانس و دکتری	
۱۱۴	۱۱۴	کل	
۲۱	۲۴	۲۰ تا ۳۰ سال	سن
۵۸	۶۷	۳۱ تا ۴۰ سال	
۲۰	۲۳	۴۱ و بالاتر	
۱۰۰	۱۱۴	کل	
۶۵	۷۴	علم اطلاعات و دانش‌شناسی	رشته تحصیلی
۳۵	۴۰	سایر رشته‌ها	
۱۰۰	۱۱۴	کل	
۳۲	۲۵	۵-۱	سابقه خدمت
۶۵	۷۴	۱۵-۶	
۱۳	۱۵	۱۶ سال به بالا	
۱۰۰	۱۱۴	کل	

همانطور که جدول فوق نشان می‌دهد در این پژوهش ۷۸ درصد پاسخ‌دهندگان را زنان و ۳۲ درصد را مردان به خود اختصاص دادند. در این میان رشته تحصیلی ۶۵ درصد از کتابداران علم اطلاعات و ۳۵ درصد از آنها مربوط به سایر رشته‌هاست. همچنین بیشتر کتابداران در گروه سنی ۳۱-۴۰ بودند. همچنین در میان پاسخ‌دهندگان تنها یک نفر دارای مدرک

کاردانی، ۷۷ نفر دارای کارشناسی و ۳۶ نفر دارای مقطع تحصیلی کارشناسی ارشد و دکتری هستند. در این میان ۳۲ درصد از افراد دارای سابقه ۱-۵ سال، ۶۵ درصد دارای سابقه ۶-۱۵ سال و ۱۳ درصد دارای ۱۶ سال به بالا هستند. در ادامه پس از مروری بر گویه‌های پرسشنامه مورد استفاده در پژوهش حاضر، به بررسی و پاسخ به سؤالات پژوهش با استفاده از آزمون‌های آماری مناسب پرداخته می‌شود.

جدول ۲. بخش‌ها و گویه‌های پرسشنامه

بخش	گویه‌ها
فرهنگ کارآفرینانه	من به شیوه‌ای کارآمد، از طریق کاغذبازی بروکراتیک، اقدامات پیشنهادی را دریافت می‌کنم (کاهش کاغذ بازی)
	علاقتمند به کسب مهارت‌های جدید (تغییر در رفتار کارکنان برای کسب مهارت)
	هنگامی که نتایج مورد نظر به دست نیاید، به سرعت اقداماتم را کاهش می‌دهم (تغییر در رفتار کارکنان در ریسک‌پذیری)
	تشویق به بیان ایده‌ها و نظرات خود جهت بهبود خدمات سازمان (تغییر در رفتار کارکنان برای افزایش خلاقیت)
	الهام بخش همکارانم جهت تفکر شیوه‌ای جدید (تغییر در رفتار کارکنان برای افزایش خلاقیت)
	تخصیص زمان به همکاران جهت یافتن روش‌هایی برای بهبود خدمات سازمان (تغییر در رفتار کارکنان بهبود وضعیت موجود)
بینش استراتژیک	هنگامی که همکارانم به شیوه‌ای محتاطانه رفتار می‌کنند،

<p>من با استفاده از رویکردهای جدید، می‌توانم به سمت آینده حرکت کنم. (بینش استراتژیک)</p>	
<p>آینده‌نگر بودن (بینش استراتژیک)</p>	
<p>ایجاد یک جو کارگروهی مبتنی بر همکاری در واحد سازمانی (محیط کاری پر انرژی)</p>	<p>محیط حمایتی</p>
<p>ایجاد محیط کاری برای بهبود شرایط (محیط کاری پر انرژی)</p>	
<p>حمایت از ابتکارات کارکنان (محیط کاری خلاق)</p>	
<p>در محیطی که در آن کار می‌کنم، امکان دستیابی به اطلاعات مدیریتی وجود دارد (محیط کاری پیشرفت کننده)</p>	<p>محیط حمایتی</p>

مطابق جدول فوق، سوالات پرسشنامه پژوهش حاضر در قالب ۳ مقوله کلی فرهنگ کارآفرینانه، بینش استراتژیک و محیط حمایتی هستند. فرهنگ کارآفرینانه شامل موارد کاهش کاغذ بازی (گویه یک)، تغییر در رفتار کارکنان (گویه‌های ۲ تا ۶) و محیط کاری پرانرژی (گویه‌های ۹ تا ۱۰) است؛ بینش استراتژیک شامل دو گویه ۷ و ۸؛ و محیط حمایتی شامل گویه‌های ۱۱ و ۱۲ است.

برای پاسخ به سوال اول پژوهش از آزمون تی تک گروهی^۱ استفاده شده است. در واقع آنچه که در آزمون تی استیودنت تک گروهی اهمیت دارد استفاده از یک عدد به عنوان عدد معیار است. از آنجایی که در پژوهش حاضر از پرسشنامه دارای طیف پنج رتبه‌ای لیکرت استفاده شده به گونه‌ای که برای هر سوال، عدد ۱ برای گویه «خیلی مخالفم» و عدد ۵ برای گویه

1 . One sample T test

«خیلی موافقم» به پاسخ فرد تعلق می‌گیرد؛ واضح است که در این حالت میانگین طیف برابر ۳ خواهد بود، لذا از میانگین طیف یعنی عدد ۳ به عنوان عدد معیار استفاده شده است.

جدول ۳. نتایج آزمون تی به منظور بررسی معناداری رفتار کارآفرینی کتابداران

خطای استاندارد	انحراف معیار	میانگین	تفاوت میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی	مقدار تی
۰/۵۲۳	۵/۶۹	۴۷/۴۳۸۶	۴۷/۴۳۸۶	۰۰۰	۱۱۳	۸۸/۹۷۳

یافته‌های پژوهش گویای آن است که میانگین مجموع نمرات ۴۳/۴۷ و بالاتر از سطح میانگین مجموع است. همچنین با توجه به سطح معناداری که کمتر از ۰/۰۵ است فرضیه صفر رد و فرضیه پژوهش تأیید می‌شود. به بیان دیگر این نتیجه حاکی از آن است که در میان کارکنان کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان رفتار کارآفرینانه مشاهده می‌شود. برای پاسخ به پرسش دوم از آزمون ناپارامتریک اسپیرمن استفاده شد. چرا که اگر یک یا هر

جدول ۴. میانگین و انحراف معیار متغیر جنسیت

جنسیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای استاندارد
مرد	۲۵	۴۷/۵۲	۶/۵۳۹	۱/۳۰
زن	۸۷	۴۷/۴۱	۵/۴۷	۰/۵۸

در جدول بعدی، نتایج آزمون همبستگی اسپیرمن مربوط به بخش آمار استنباطی آمده است.

دو متغیر موجود در طرح پژوهش غیر پارامتری باشند نمی‌توان از آزمون‌های پارامتری مانند پیرسون برای تعیین همبستگی استفاده کرد. در چنین موقعیت‌هایی باید آزمون معادل غیر پارامتری مانند ضریب همبستگی اسپیرمن را به کار برد. آزمون همبستگی اسپیرمن برای سنجش رابطه بین دو متغیر ترتیبی یا بین یک متغیر ترتیبی با فاصله‌ای نسبی و یا بین دو متغیر فاصله‌ای نسبی که غیر نرمال هستند استفاده می‌شود. در پژوهش حاضر، برای بررسی رابطه میان دو متغیر جنسیت و رفتار کارآفرینی کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان از آزمون فوق استفاده شد (جدول ۵). در ادامه و در جدول ۴، آمار توصیفی مربوط به جنسیت پاسخ‌دهندگان گزارش شده است.

جدول ۵. نتایج آزمون اسپیرمن میان متغیرهای جنسیت و رفتار کارآفرینی کتابداران

جنسیت	کارآفرینی		
جنسیت	ضریب همبستگی	-۰/۲۱	۱/۰۰
	سطح معناداری	۰/۸۲۱	
	تعداد	۱۱۴	۱۱۴
کارآفرینی	ضریب همبستگی	۱/۰۰	-۰/۲۱
	سطح معناداری	۰/۸۲۱	
	تعداد	۱۱۴	۱۱۴

بر اساس نتایج آزمون همبستگی اسپیرمن و همچنین با توجه به اینکه سطح معناداری بیشتر از ۰/۰۵ است، میان دو متغیر جنسیت و رفتار کارآفرینی کتابداران رابطه معناداری وجود ندارد.

برای پاسخ به پرسش سوم پژوهش از آزمون پارامتریک پیرسون جهت آزمودن رابطه دو متغیر میزان سابقه و رفتار کارآفرینی کتابداران استفاده شد. بر اساس نتایج آزمون همبستگی پیرسون (جدول ۶) و همچنین با توجه به اینکه سطح معناداری بیشتر از ۰/۰۵ است، میان دو متغیر سابقه کار و رفتار کارآفرینی کتابداران رابطه معناداری وجود ندارد.

جدول ۶. نتایج آزمون پیرسون میان متغیرهای سابقه و رفتار کارآفرینی کتابداران

سابقه	سابقه		کارآفرینی
سابقه	ضریب همبستگی	۱/۰۰	-۰/۳۸
	سطح معناداری	۰/۶۸۹	
	تعداد	۱۱۴	۱۱۴
کارآفرینی	ضریب همبستگی	-۰/۳۸	۱/۰۰
	سطح معناداری	۰/۶۸۹	
	تعداد	۱۱۴	۱۱۴

برای پاسخ به پرسش چهارم پژوهش آزمون همبستگی اسپیرمن جهت آزمون معناداری رابطه میان دو متغیر رشته تحصیلی و رفتار کارآفرینی کتابداران کتابخانه‌های عمومی شهر استفاده

شد. با توجه به سطح معناداری به دست آمده (جدول ۴)، میان دو متغیر مدرک (رشته) تحصیلی و رفتار کارآفرینی کتابداران رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۷. نتایج آزمون اسپیرمن میان مدرک تحصیلی و رفتار کارآفرینی کتابداران

کارآفرینی	کارآفرینی		
-۰/۳۸	-۰/۱۴۸	ضریب همبستگی	رشته تحصیلی
۰/۶۸۹	۰/۰۰۰	سطح معناداری	
۱۱۴	۱۱۴	تعداد	
۱/۰۰	۱,۰۰	ضریب همبستگی	کارآفرینی
		سطح معناداری	
۱۱۴	۱۱۴	تعداد	

نتیجه گیری

پژوهش حاضر که با هدف بررسی رفتار کارآفرینانه کارکنان کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان انجام شد نشان داد در مجموع کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان دارای رفتار کارآفرینانه هستند. در پژوهش‌های اسدنیا و همکاران (۱۳۹۵)، فلاح کردآبادی (۱۳۹۶) و چیدری و همکاران (۱۳۹۲) نیز، رفتار و ویژگی‌های کارآفرینی در کارکنان کتابخانه‌ها شناسایی و مشاهده شد، اما در پژوهش‌هایی مانند طبرسا، احمدی‌زاد و اسماعیلی گیوی (۱۳۹۰) نتایج معناداری به دست نیامد. از سوی دیگر میان ویژگی‌های کارآفرینی کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان و رشته (مدرک) تحصیلی آنها رابطه معناداری وجود دارد؛ در پژوهش‌های اسدنیا و همکاران (۱۳۹۵) و رستگار هروی (۱۳۸۸)، نیز رابطه معناداری میان رفتار کارآفرینی و رشته تحصیلی کارکنان مشاهده شد. بنابراین استفاده از کارکنان متخصص، مسئولیت‌پذیر، با انگیزه و دارای دانش کافی در جهت راهنمایی صحیح کاربران در پاسخ به نیازهای اطلاعاتی آنان و توسعه و ترویج کارآفرینی، همچنین برگزاری دوره‌های آموزش نوین برای کارکنان کتابخانه، ارزیابی کارکنان کتابخانه توسط کاربران، مدیریت کتابخانه و مدیریت مرکز و ایجاد روحیه کارآفرینی و خلق فرصت‌های مناسب جهت تقویت خلاقیت و ابتکار بین کارکنان در جهت افزایش اثربخشی کتابخانه‌ها لازم به نظر می‌رسد. از سوی دیگر پژوهش فوق نشان می‌دهد که میان رفتار کارآفرینانه کتابداران و

متغیرهای جنسیت و سابقه کاری آنها رابطه معناداری وجود ندارد. اما پژوهش‌هایی نظیر پژوهش لئونارد و کلمنتسون (۲۰۱۲) و رستگار هروی (۱۳۸۸) رابطه معناداری بین متغیر جنسیت و رفتار کارآفرینانه را نشان دادند. همچنین در حالی که میان رفتار کارآفرینی کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان و سابقه کاری کتابداران رابطه معناداری وجود ندارد اما در پژوهش‌هایی نظیر اسدنیا و همکاران (۱۳۹۵)، لئونارد و کلمنتسون (۲۰۱۲)، رستگار هروی (۱۳۸۸) و چیدری (۱۳۹۲) رابطه معناداری میان سابقه کار کارکنان و رفتار کارآفرینی آنها مشاهده گردید.

کارآفرینی در کتابخانه‌های عمومی و دانشگاهی می‌تواند فرصت‌های جدیدی را برای کتابداران فراهم کند تا از مزایای ناشی از آن برای توسعه خدمات و رشد همه جانبه کتابخانه‌ها بهره‌مند شوند. کتابخانه‌های معاصر با ارائه بسیاری از خدمات و نقش‌های جدید - حمایت از سواد دیجیتالی و پر کردن شکاف دیجیتالی؛ تخصیص فضاها و برنامه‌های پرورش کارآفرینی و نوآوری؛ و تبدیل شدن به مراکز فناوری و ایجاد زمینه برای تشویق تولید خلاق مشارکت می‌کنند. کارآفرینی سبب پیدایش خدمات، روش‌ها، سیاست‌ها، افکار و راهکارهای نو برای حل مشکلات جامعه می‌شود (کیاکجوری و همکاران، ۱۳۹۱). باید در نظر داشت که کتابخانه عمومی مرکز همه نوع دانش، اطلاعات و منابع برای عموم افراد جامعه است و با فراهم آوردن حوزه وسیعی از اطلاعات، می‌تواند کارکردهای گوناگونی داشته و نقش‌های مختلفی ایفا کند. کتابخانه عمومی قادر است در سراسر عمر انسان، آموزش مردم و اطلاع‌رسانی را بر عهده بگیرد و اطلاعات گسترده‌ای را در زمینه‌های مختلف در دسترس مردم قرار دهد و از این راه به شیوه‌ای روشنگرانه، حیات اجتماعی و فرهنگی و اقتصادی مردم جامعه را دگرگون سازد. از سوی دیگر، از آنجایی که مباحث کارآفرینی و آموزش‌های آن بیشتر در مرکز آموزش عالی و مراکز رشد دنبال می‌شود و عموم مردم نمی‌توانند به صورت حرفه‌ای با آن آشنا شده و در بهبود زندگی خود و جامعه از آن استفاده کنند؛ به عبارتی کارآفرینی باید در حوزه عمومی نفوذ کند که لازمه آن فعالیت سازمان‌های مختلف اجتماعی، فرهنگی مانند کتابخانه عمومی است و فرهنگ کارآفرینی شامل فرهنگ درک تغییر و کشف فرصت، فرهنگ مشارکت، فرهنگ استقلال‌طلبی، فرهنگ مسئولیت‌پذیری، فرهنگ نوآوری و خلاقیت و فرهنگ مخاطره‌پذیری می‌شود، که کتابخانه عمومی، به این مهم، از طریق فعالیت مشترک با

سازمان‌های محلی و منطقه‌ای، فراهم آوردن فضا و مکانی برای فعالیت‌های فرهنگی، سازمان دادن فعالیت‌های فرهنگی، میزبانی فضاهای ساخت وسایل^۱، فضاهای کاری مشترک^۲ و ملاقات‌های خصوصی و دوستانه^۳، شبکه‌سازی اجتماعی می‌پردازند (قیاسی و همکاران، ۱۳۹۴). هر چند کتابخانه‌های عمومی در کشور ما با چالش‌های زیادی در عرصه حمایت از توسعه اقتصادی به ویژه کارآفرینی روبرو است که باعث کم‌رنگ شدن نقش کتابخانه‌ها در این زمینه شده است که مهم‌ترین آن‌ها عبارتند از:

• محدودیت منابع مناسب؛

• عدم تخصص کتابداران در موضوعات مرتبط با کارآفرینی و کسب و کار؛

• نگرش کتابداران نسبت به لزوم مشارکت آنها در توسعه اقتصادی و کارآفرینی

محدود و پایین بودن سطح خدمات ارائه شده در کتابخانه‌ها (سیدی، ۱۳۹۰).

برای اینکه بتوان شاهد گسترش و نفوذ کارآفرینی و خلاقیت و ایده‌های نو در حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی بود باید به کارآفرینی به عنوان یک نیاز در این حوزه نگاه شود. کتابخانه‌های معاصر با ارائه بسیاری از خدمات و نقش‌های جدید - حمایت از سواد دیجیتال و پر کردن شکاف دیجیتالی؛ تخصیص فضاها و برنامه‌های پرورش کارآفرینی و نوآوری مشارکت می‌کنند. در پایان پیشنهادهای جهت تقویت نقش کتابخانه‌های عمومی کشور در توسعه و ترویج کارآفرینی ارائه می‌شوند:

- برگزاری دوره‌ای کارگاه‌های آموزشی کارآفرینی ضمن خدمت به منظور افزایش

تقویت رفتار کارآفرینی و خلاقیت کتابداران؛

- ایجاد سرفصل‌های مرتبط با کارآفرینی در برنامه درسی رشته علم اطلاعات و

دانش‌شناسی؛

- توجه دولت و سیاستمداران به جایگاه کتابخانه عمومی در اسناد بالادستی بر

اساس اهداف و کارکردهای این کتابخانه‌ها؛

- بازسازی و تغییر ساختار کتابخانه‌های عمومی در راستای ارائه خدمات مؤثر در

بخش‌های نگرش، بودجه، خط مشی، امکانات و زیرساخت‌ها؛

1. Hosting makerspaces

2. Coworking spaces

3. Meetups

- آموزش مدیران و کتابداران کتابخانه‌ها در راستای ایفای نقش‌ها و کارکردهای جدید؛
شناسایی افراد، گروه‌ها و سازمان‌های مرتبط و آماده‌سازی بستر همکاری با آنها از طریق کتابخانه؛
- الگوبرداری از نمونه‌های اجرا شده در سایر کشورها و اجرای پایلوت در تعدادی از کتابخانه‌های عمومی کشور و ارزیابی نتایج.

منابع

احمدپورداریانی، محمود. (۱۳۷۷). طراحی و تبیین الگوی پرورش مدیران کارآفرین در صنعت. پایان نامه دکتری، دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تربیت معلم.
احمدپور داریانی، محمود، و محمد مقیمی. (۱۳۸۵). مبانی کارآفرینی. تهران: فراندیش.
استادزاده، زهرا. (۱۳۸۲). کارآفرینی، توسعه و اشتغال. رهیافت، ۱۳ (۲۹)، ۷۱-۸۰.
اسدنیای، ابوالفضل؛ موحدیان، قاسم؛ سقایی‌طلب، مرضیه. (۱۳۹۵). سنجش رفتار کارآفرینی سازمانی کارکنان نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور: مطالعه موردی کارکنان کتابخانه‌های عمومی استان زنجان. مدیریت اطلاعات و دانش‌شناسی. ۲ (۴): ۷۰-۸۰.
پورصالحی، نسترن، چهرقانی، مریم. (۱۳۹۱). بررسی زمینه‌های کارآفرینی در حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی. پنجمین همایش سراسری ادکا.
سیدی، زینب‌السادات. (۱۳۹۰). امکان‌سنجی نقش کتابخانه‌های عمومی در توسعه و ترویج کارآفرینی از دیدگاه کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان اصفهان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشگاه اصفهان.
چیزری، محمد؛ عباسی، عنایت؛ رحمانیان کوشکی، مهدی. (۱۳۹۲). ارتباط بین حمایت سازمانی و هوش هیجانی با رفتار کارآفرینی کارکنان سازمان جهاد کشاورزی استان فارس. تحقیقات و توسعه کشاورزی ایران ۴۴ (۱)، ۵۵-۶۵.
رستگار هروی، زهرا. (۱۳۸۸). سنجش ویژگی‌های کارآفرینی کتابداران و اطلاع‌رسانان شاغل در کتابخانه‌های دولتی شهرتهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه الزهراء، تهران.

زالی، محمد رضا، رضوی؛ مصطفی؛ یداللهی فارسی؛ جهانگیر؛ کرد نایج، اسدالله. (۱۳۸۹).
ارزیابی وضعیت کارآفرینی در ایران: بر اساس نتایج برنامه سال ۲۰۰۸ دیده بان جهانی
کارآفرینی (GEM). تهران: مؤسسه کار و تأمین اجتماعی.

زوارقی، رسول. (۱۳۹۱). بررسی نقش و جایگاه کتابخانه‌های عمومی در توسعه فرهنگ
کارآفرینی، مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی، ۱۷۴، ۹۴-۱۰۱.
سلمانی‌زاده، عباس، انصاری، محمدتقی. (۱۳۸۸). ویژگی‌های روانشناختی کارآفرینان کشور.
رفاه اجتماعی، ۳۳، ۱۶۷-۱۸۸.

طبرسا، غلامعلی؛ احمدی‌زاد، آرمان؛ اسماعیلی‌گیوی، محمدرضا (۱۳۹۱). بررسی کارآفرینی
سازمانی در نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور. تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی،
۱۸ (۳)، ۳۶۳-۳۷۴.

طبرسا، غلامعلی؛ محبوب، سیامک؛ اسماعیلی‌گیوی، محمدرضا؛ اسماعیلی‌گیوی، حمیدرضا
(۱۳۸۹). بررسی تأثیر فرهنگ کارآفرینانه سازمانی بر خلاقیت و نوآوری در نهاد کتابخانه‌های
عمومی کشور. تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی، ۱۶(۱)، ۵-۲۲.

عبداللهی، بیژن؛ میروسوی، سیدمحسن. (۱۳۹۴). بررسی رابطه بین رفتارهای رهبری
کارآفرینانه با توانمندسازی روان‌شناختی کارکنان مراکز علمی-کاربردی جمعیت هلال‌احمر
جمهوری اسلامی ایران. امداد و نجات، ۶(۴)، ۲۲-۳۵.

عربیون، ابوالقاسم؛ دهقان نجم‌آبادی، عامر؛ رضازاده، آرش؛ زرنگاریان، یوسف؛ ساعدی تپه
دشت، توفیق. (۱۳۹۰). تأثیر ساختار سازمانی بر گرایش کارآفرینانه افراد سازمانی سازمان.
مورد مطالعه: کتابخانه‌های دانشگاه تهران (پردیس‌های مستقر در شهر تهران)، تحقیقات
کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاهی، ۴۵ (۵۸)، ۳۱-۵۳.

فلاح کردآبادی، مرضیه. (۱۳۹۶). نقش کتابخانه‌های عمومی در کارآفرینی از دیدگاه مدیران.
چهارمین کنفرانس جهانی و اولین کنفرانس ملی پژوهش‌های نوین ایران و جهان در
مدیریت، اقتصاد و حسابداری و علوم انسانی، شیراز، دانشگاه دولتی علمی کاربردی شوشتر.
کاظمی، راضیه؛ سیفی، لیلی. (۱۳۹۸). نقش کتابخانه‌های عمومی و دانشگاهی در ترویج و
اشاعه خدمات کارآفرینی: مرور نظام‌مند، مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات، ۲،
۳۹ - ۵۷.

مرزبان، شیرماد؛ مقیمی، محمد؛ عربیون، ابوالقاسم. (۱۳۸۹). تأثیر جو کارآفرینی سازمانی بر رفتار کارآفرینانه مدیران، *اقتصاد و تجارت نوین*، ۶(۲۱)، ۱-۲۵
 وصفی، محمدرضا؛ سمیه جعفری باقی آبادی و جباری، لیلا. (۱۳۹۸). *توسعه اقتصاد دانش- بنیان و اقتصاد دیجیتال از طریق پلتفرم کتابخانه عمومی، اولین کنفرانس بین المللی مدیریت دانش، بلاکچین و اقتصاد*، تهران، انجمن مدیریت دانش ایران.

Holmberg, K., Huvila, I., Kronqvist-Berg, M., & Widén-Wulff, G. (2009). What is library 2.0 *Journal of documentation* 65 (4), 668-681.
 Howard, S. (2004). *Developing entrepreneurial potential in Youth: the effects of entrepreneurial education and Venture Creation*. University of South Florida Report, 3-17.
 Jaeger, P., et al. (2012). The Intersection of Public Policy and Public Access: Digital Divides Digital Literacy, *Digital Inclusion, and Public Libraries. Public Library Quarterly*, 31(1), 1–20.
 Leonard, E., & Clementson, B. (2012). Business Librarians and Entrepreneurship: Innovation Trends and Characteristics. *New Review of Information Networking*, 17 (1), 1-21.
 Nijbore, J. (2006). Cultural entrepreneurship in libraries. *New libraryWord*, 107 (10), 434- 443.
 Onu, B. (2005). Using newspapers to satisfy the information needs of readers at the federal polytechnic library, *Nekede. Nigeria Library Link*, 3(1-2), 84-96.
 Preddie, M. I. (2014). Towards academic library support for entrepreneurship: a blueprint for reinventing our role. *Caribbean Library Journal*, 1 (1), 1-22.
 Sanchez-Marti, J. (2018). The scribe as entrepreneur in Chetham’s Library MS 8009. *Bulletin of the John Rylands Library*, 85 (1), 13-22.
 Smith, A. H. (2018). Library entrepreneurship and community awareness. *Library Review*, 58 (2), 1-9.
 White, H. S. (1987). Entrepreneurship and the library profession. *Journal of Library Administration*, 8(1), 11-27.
 Zampetakis, L. A., Beldekos, P., & Moustakis, V. S. (2009). “Day-to-day” entrepreneurship within organisations: The role of trait Emotional Intelligence and Perceived Organisational Support. *European Management Journal*, 27(3), 165-175